

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศนั้น เป็นขบวนการซับซ้อนเกี่ยวโยงกันด้วยปัจจัยหลายประการ ผลผลิต และการพัฒนาคนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ย่อมต้องอาศัยส่วนประกอบสำคัญ คือ ปัจจัยด้านการเงิน และปัจจัยด้านกำลังคน ในด้านเศรษฐกิจนั้น คนเป็นทรัพยากร (Human Resources) ในลักษณะที่เป็นทุน (Human Capital) ฉะนั้นการพัฒนาคนให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพนั้น เป็นเรื่องสำคัญ และการที่จะให้คนมีประสิทธิภาพและคุณภาพนั้น กระทำได้โดยการให้การศึกษาที่ดีและถูกต้องนั่นเอง การศึกษาจึงเป็นการลงทุนระดับชาติ ซึ่งมีความมากกว่าการลงทุนด้านใด ๆ อาจกล่าวได้อีกประการหนึ่งว่าประเทศจะพัฒนาไม่ได้เท่าที่ควร ไม่ว่าจะเป็นทางวัตถุ เศรษฐกิจ การเมือง หรือวัฒนธรรม ถ้าการศึกษาไม่ได้เข้าไปพัฒนาจิตใจ และความสามารถของคนเสียก่อน

X ในด้านสังคมแล้ว ถือว่า การศึกษาเป็นปัจจัยหรือรากฐานแห่งสังคม ถ้าต้องการให้สังคมเปลี่ยนแปลง หรือขจัดอุปสรรคเปลี่ยนแปลงในสังคม หนทางที่ดีที่สุดคือให้การศึกษาแก่ประชาชน การศึกษามีบทบาทสำคัญต่อบุคคลและสังคมที่บุคคลนั้น ๆ เป็นสมาชิกอยู่ การศึกษาช่วยให้บุคคลเจริญขึ้นทั้งร่างกายและจิตใจ มีความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น ทำงานได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีความคิดสร้างสรรค์ให้วิทยาการใหม่ ๆ มีความเป็นอยู่ดีขึ้น และที่สำคัญต่อชาติคือ รายได้ประชาชาติจะเพิ่มขึ้นด้วย

จะเห็นว่า ในประเทศที่พัฒนาแล้ว มักมีความเจริญทางด้านวิชาการ เทคโนโลยี และวัฒนธรรมสูง การศึกษาของประเทศเหล่านั้นเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ อัตราการไม่รู้หนังสือของประชาชนอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งตรงกันข้ามกับประเทศที่กำลังพัฒนา ความเจริญต่าง ๆ มักน้อยกว่า คุณภาพของการศึกษาไม่ดีเท่าที่ควร ทำให้อัตราการไม่รู้

หนังสือของประชาชนสูงมาก ดังนั้นจะเห็นว่า ถ้าการศึกษาหรือรากฐานไม่มั่นคงแล้ว
สิ่งต่าง ๆ ก็พังทลายสิ้น อาจเปรียบเทียบได้ว่า "การศึกษาคือแสงสว่างแห่งชีวิตและ
สังคม"¹

เมื่อความสำคัญของการศึกษามีดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ประเทศต่าง ๆ ทั้งที่
พัฒนาแล้ว และกำลังพัฒนา จึงพยายามอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมการศึกษาของชาติ และ
ถือว่ามีหน้าที่ที่ทะนุบำรุงดำเนินงานทางด้านการศึกษาให้มากกว่าด้านอื่น ๆ

ส่วนในประเทศไทยนั้น ได้ปรับปรุงการศึกษามากดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2510-2514 นั้น ได้เน้นหนักไปในด้าน
พัฒนากำลังคน และปรับปรุงการศึกษาหลายด้าน แต่งานดังกล่าวนี้เป็นงานที่ต้องใช้
เวลานาน จึงไม่เห็นผลปรากฏเด่นชัดภายในเวลาที่ต้องการ ดังนั้น เมื่อประเทศใช้
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2512-2519 ในแผนนี้ได้กำหนด
นโยบายทางการศึกษาไว้ข้อหนึ่งว่า จะพัฒนาทรัพยากรกำลังคนและพัฒนาวิทยาการ ซึ่ง
คาดว่าจะมีผลให้รายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้น²

ทว่าเหตุนี้ นโยบายการศึกษาปัจจุบันจึงสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติเป็นอย่างดี ดังที่สมชัย วุฒิปรีชา ได้กล่าวว่า "นโยบายการศึกษา
ประการแรก มุ่งขยายการศึกษาทางด้านอาชีวศึกษา โรงเรียนมัธยมแบบประสม และ

¹ บรรพต วีระสัย, "การศึกษา - แสงสว่างแห่งชีวิต," วารสารสภาการ
ศึกษาแห่งชาติ, 7 (ตุลาคม, 2515), 22.

² วิญญู วิจิตรวาทการ, การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
รุ่งเรืองรัตน์, 2516), หน้า 233-234.

พัฒนามหาวิทยาลัย ประการที่สองจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับภาวะผูกพันของรัฐบาล
ด้วยการเพิ่มปริมาณนักเรียน โรงเรียน และขยายการศึกษากาตบังคับออกเป็นเจ็ดปี³

จะเห็นว่า แม้รัฐบาลจะทำหน้าที่ขยายการศึกษาเพื่อสนองความต้องการของ
ประชาชน จนกระทั่งมีผู้สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอน
ปลาย และมหาวิทยาลัย เป็นจำนวนมากในประเทศไทย แต่อาจกล่าวได้ว่าการ
พัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ นั้น ยังได้ผลไม่เต็มที่ ซึ่งคนส่วนมากมักจะโจมตีว่าเป็น
เพราะระบบการศึกษาของไทย จึงอาจสรุปได้ว่าปัญหาการศึกษาของไทยนั้นมี 3 ประ
การคือ "ปัญหาการขาดแคลนครูระดับกลางและระดับสูง เพื่อพัฒนาประเทศ ปัญหาเด็ก
ตกชั้น และปัญหาเรื่องคุณภาพของนักเรียนไม่สนองความต้องการของตลาด"⁴

รัฐบาลได้ให้เงินงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษามากเป็นอันดับสองรองจาก
งบประมาณสำหรับการป้องกันประเทศ ในจำนวนเงินนี้กรมสามัญศึกษา ซึ่งมีหน้าที่จัด
การศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ได้รับคิดเป็นร้อยละ 3.68 ใช้เป็นค่าใช้จ่ายรายหัว
ต่อปีของนักเรียนมัธยมศึกษาในสังกัด เป็นจำนวน 6,121.02 บาท⁵

ในปีการศึกษา 2518 จำนวนนักเรียนที่เข้าชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งประเทศมี
จำนวน 22,967 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งประเทศมีจำนวน 9,553
คน⁶ จะเห็นว่ากรมสามัญศึกษาต้องสูญเสียเงินจากการตกชั้นของนักเรียนเป็นจำนวน

³ สมชัย วุฒิปรีชา, สภาพการศึกษาปัจจุบันของประเทศไทย, "วารสาร
การศึกษาแห่งชาติ, 3 (พฤษภาคม, 2512), 25.

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

⁵ กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา, สถิติการศึกษา กรมสามัญศึกษาปีการศึกษา
2514 - 2518, ฉบับที่ 1 (ดิกรไทย 2519), หน้า 89.

⁶ เรื่องเดียวกัน หน้า 76.

มากพอสมควร และยังประสบปัญหานักเรียนออกจากโรงเรียนกลางคันอีกด้วย นอกจากนี้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่สอบเข้ามหาวิทยาลัย ไม่ใ้ใครมี เป็นจำนวนมากทุกปี สิ่งเหล่านี้เป็นความสูญเสียทางการศึกษา และเป็นเครื่องชี้ประสิทธิภาพของการจัดการมัธยมศึกษาในประเทศไทย

บุคคลที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์มากที่สุด คือครู เพราะครู เป็นผู้รับผิดชอบการเรียนการสอน บทบาทของครู มีความสำคัญต่อเด็กหรือจากผู้ปกครอง และมีความสำคัญยิ่งยวดต่อการศึกษาระดับประเทศ องค์ประกอบเบื้องต้นของการศึกษาก็ต้องมีครูและนักเรียน ครูต้องมีความสัมพันธ์กับเด็กนักเรียนอย่างใกล้ชิด เด็กจะเลียนแบบแนวความคิด ลักษณะท่าทาง นิสัย โดยไม่รู้ตัว ฉะนั้นครูจึงเปรียบเสมือนกระจกเงา

ไกรยพศ จีรยาศินันท์ ได้กล่าวถึงความสำคัญของครูว่า "ครูเป็นผู้ใหญ่ในสังคมที่เป็นตัวแทนแห่งความรู้... เป็นอาชียที่มีเกียรติ เป็นผู้มีบุญคุณในฐานะผู้มีประสิทธิประสาทความรู้... ความมีเกียรตินี้ ได้ถูกข่มขานดูหมิ่นมาดุ่มไม่ยั้งในรูปของคณแจว เรือจ้าง น้ำใจและความอกทน"⁷

ถ้าจะกล่าวถึงความหมายของคำว่า ครูแล้ว ก็หมายถึงผู้สอนนั่นเอง เจื้อ สตะเวทิน กล่าววว่า "ครูมาจากภาษาบาลี ว่า ครู ซึ่งแปลว่า หนักก็ไ้ สูงก็ไ้ หนักหมายถึง หนักแรง หนักใจ เป็นต้น สูงหมายถึง หน้าที่มีคุณสูง คือทำคนไม่รู้ให้รู้"⁸ ฉะนั้นคนที่ตั้งใจควรเคารพครูในฐานะเป็นผู้มีบุญคุณ คนไทยมีความคิดเช่นนี้เป็นวัฒนธรรมสืบเนื่องมาตลอดกาล จะเห็นได้จากผู้ใหญ่มักอบรมบุตรหลานให้เคารพครู และถือว่าครู

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁷ ไกรยพศ จีรยาศินันท์, "ครูบาอาจารย์ในฐานะลูกจ้าง," วารสารครูศาสตร์, 6 (กรกฎาคม-สิงหาคม, 2519), หน้า 43.

⁸ เจื้อ สตะเวทิน, "ผู้สอน," วารสารจันทร์เกษม, 97 (พฤศจิกายน-ธันวาคม, 2513), หน้า 26.

เป็นบุรุษนิยมบุคคล จึงต้องมีพิธีไหว้ครูจนทุกวันนี้

ไพบูลย์ อินทรวีธา⁹ ได้กล่าวถึงครูในบทบาทต่าง ๆ กันว่า ในสมัยโบราณ ครูเป็นแม่พิมพ์ เพราะครูเป็นทุกสิ่งทุกอย่างของเด็ก ต่อมา ครูเป็นเรือจ้าง เพราะเด็กคือทุกสิ่งทุกอย่างของครูในฐานะเป็นนายจ้างแห่งอาชีพครู และปัจจุบันครูเป็นกัลยาณมิตร เพราะทั้งครูและเด็กมีความเป็นไททางปัญญาที่มาร่วมกันไต่หาความรู้และคุณค่าของชีวิต

จะเห็นว่า ในทุกสมัยนั้น บทบาทหน้าที่ของครูได้เปลี่ยนไปตามสภาพสังคม ครูจะให้แต่ความรู้อย่างเดียวไม่ได้ ครูต้องรับหน้าที่หลายอย่างในเวลาเดียวกัน เพื่อจะกล่อมเกลานิสัยเด็กให้เป็นเยาวชนที่ดีของชาติ "ครูคือเป็นทั้ง พี่ เพื่อน พ่อ แม่ แพทย์ รวมทั้ง เป็นผู้พิพากษาคอย"¹⁰ ถ้าเป็นสังคมในชนบท ครูต้องมีหน้าที่ในฐานะผู้นำหลายด้าน สังคมชนบทนั้นคาดหวังความสามารถของครูสูงมาก ดังที่กล่าวมาแล้วว่า ครูคือผู้นำทางสังคมอย่างแท้จริง

อาจกล่าวโดยสรุปว่า ครูเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการศึกษามากทั้งทางตรงและทางอ้อม ถ้าพิจารณาให้ลึกซึ้งแล้ว ปัญหาทางการศึกษาต่าง ๆ เช่น เด็กสอบตก ไม่มีคุณภาพ นอกเหนือจากปัจจัยของตัวเด็กเองแล้ว ปัจจัยอีกอย่างหนึ่งคือปัญหาทางโรงเรียนและครู การเรียนการสอน ซึ่งมีครูเป็นตัวจักรสำคัญ ปัจจุบันนี้มีความก้าวหน้ากว่าครูมักไม่เอาใจใส่การสอนเท่าที่ควร ครูไม่รู้จักบทบาทหน้าที่ของตน ครูไม่มีความรู้เพียงพอ ครูมีบุคลิกลักษณะไม่ดี ที่เป็นเช่นนั้น เพราะสังคมกำลังเปลี่ยนไปอย่าง

⁹ ไพบูลย์ อินทรวีธา, "ครู : แม่พิมพ์, เรือจ้างหรือกัลยาณมิตร," วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ, 7 (สิงหาคม, 2515), 51-53.

¹⁰ สุจริต เพ็ชรชอบ, "บทบาทของครูในสังคม," วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ, 2 (เมษายน-กรกฎาคม, 2515), 1.

รวกเร็ว ทำให้ครูปรับสภาพไม่เหมาะสมกับกาลเวลา ในประเทศไทยนั้น หลังจากวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 เป็นต้นมา บทบาทหน้าที่ของครูเปลี่ยนแปลงไปมาก ครูต้องพยายามปรับตนเองให้เข้ากับนักเรียนได้ ฉะนั้นสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงนั้น ทำให้ครูอยู่ในสภาพที่ไม่ม่ี่ใจในตนเอง ก่อให้เกิดปัญหาหอนานาประการ

ในขณะที่เกี่ยวกับนี้ก็มี การเรียกร้องให้ปรับปรุงการศึกษา รัฐบาลในขณะนั้นจึงแต่งตั้งคณะกรรมการวางแผนเพื่อปฏิรูปการศึกษาขึ้นเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2517 โดยให้ปฏิรูปการศึกษาให้เหมาะสมกับสมัย และสอดคล้องกับการพัฒนา เศรษฐกิจ และสังคม ในระบอบประชาธิปไตย คณะกรรมการนี้ได้สรุปประเด็นปัญหาทางการศึกษาหลายประเด็น เรื่องหนึ่งนั้น คือเรื่องบทบาทและฐานะของครู คณะปฏิรูปได้วางหลักในการดำเนินการที่จะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทของครู ให้เป็นไปในลักษณะการประกอบอาชีพที่มีจรรยาบรรณ มีศักยภาพของมนุษย์ สำคัญในหน้าที่ที่จะให้เกิดการเรียนรู้ และส่งเสริมนักเรียนให้มีชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมที่ศรีสัน ¹¹

ดังนั้น การเตรียมครูจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ควรได้รับความสนใจเป็นอย่างยิ่ง หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงคือ สถาบันฝึกหัดครู การฝึกหัดครูในทุกๆระดับ เป็นจุดเด่นสำคัญ ของระบบการศึกษา จะช่วยแก้ไขคุณภาพของครูได้มาก ทั้งนี้ ไพฑูรย์ สิ้นลาวรัตน์ ได้เห็นว่า "ครูคือหัวใจของการศึกษา... การเปลี่ยนแปลงใด ๆ จึงควรเริ่มต้นที่ครู" ¹²

อย่างไรก็ตาม สถาบันฝึกหัดครู เป็นที่กล่าวขวัญกันมากกว่าผลิตครูมีความรู้ไม่ได้ มาตรฐานเพียงพอ มุ่งผลิตทางด้านปริมาณเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครู เฉพาะหนามาก

✕ คณะกรรมการวางแผนเพื่อปฏิรูปการศึกษา, การปฏิรูปการศึกษา (พระนคร: โรงพิมพ์พัฒนาพานิช, 2518), หน้า 84-86.

¹² ไพฑูรย์ สิ้นลาวรัตน์, "เทคนิคในการพัฒนาครูให้ก้าวหน้าทางวิชาการ," วารสารครูศาสตร์, 2 (เมษายน-กรกฎาคม, 2515), 1.

กว่าคำนึงถึงคุณภาพ เพราะเมื่อคุณภาพต่ำลง ประสิทธิภาพของครูย่อมต่ำลงด้วย ดังที่
ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ ให้ความคิดเห็นว่า "ปัจจุบันเราสร้างครูสายเกินไป จนจะกลายเป็น
เป็นความมั่งกาย เราเพิ่มปริมาณนักศึกษาทั้งกลางวันและสัปดาห์ ในขณะที่ยังไม่มีหลัก
ประกันคุณภาพของคนที่จะไปสร้างคนได้คือพอ"¹³

ในประเทศไทยนั้น สถาบันผลิตครูมีมากมายหลายแห่ง กระจายไปตามท้อง
ดินบ้าง เช่นตามมหาวิทยาลัย และกรมการฝึกหัดครู ก็มีวิทยาลัยครูอยู่ในสังกัดถึง
36 แห่ง ถ้าพิจารณาไปแล้วจะเห็นว่าสถาบันฝึกหัดครูแต่ละแห่งต่างก็มีจุดมุ่งหมายหลัก
ปรัชญาไปคนละทาง ซึ่งตามความเป็นจริงแล้วต้องมีหลักยึดให้เหมือนกัน แต่สถาบัน
ฝึกหัดครูไม่ได้เตรียมผู้จะไปเป็นครูให้ตระหนักถึงภาระหน้าที่ของครูอย่างแจ่มชัด นักศึกษา
ฝึกหัดครูจึงไม่เข้าใจในบทบาทของตนอย่างแท้จริง ถึงแม้จะมาประกอบอาชีพครูแล้วก็
ยังทำหน้าที่ได้ไม่ดีเท่าที่ควร อนึ่งครูเองเองก็มักมีหน้าที่ทั้งสอนและอบรมอยู่มาก เพราะ
ครูทำงานกับคนซึ่งเป็นขบวนการซับซ้อน ฉะนั้นครูหลายคนจึงเกิดความไม่แน่ใจที่จะปฏิบัติ
หน้าที่ให้ได้ดี

สิ่งที่กล่าวมาแล้วนั้นอาจ เป็นสาเหตุที่ทำให้การปฏิบัติงานของครูไม่ได้มาตรฐาน
และทำให้คุณภาพของการศึกษาประสมควมล้มเหลว นอกจากนี้ยังมีเอกสารและผลงาน
วิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูชั้นประถมศึกษาไว้เป็นจำนวนมาก คุณลักษณะของครูใน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาจึงไม่มีมากนัก อนึ่งผู้วิจัยได้คุ้นเคยกับหน้าที่การสอนในระดับมัธยม
ศึกษามาเป็นเวลาสมควร มีความสนใจเกี่ยวกับลักษณะของครูที่นักเรียนต้องการ ฉะนั้น
หากมีการกำหนดหน้าที่อันพึงปฏิบัติสำหรับครูไว้อย่างแน่นอน การเรียนการสอนจะมีประ
สิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นแนวทาง แก่ครูและสถาบันฝึกหัดครูต่อไป

¹³ ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, "บุษนิยบุคคล ภาพหลอนของความเลือน," วิทยาสาร,
24 (มกราคม, 2514), 8.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย'

1. เพื่อศึกษาและรวบรวมเกี่ยวกับขอบ เขตหน้าที่ของครูมัธยมศึกษา
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง เกี่ยวกับขอบ เขตหน้าที่และลักษณะที่พึงปรารถนาของครูในระดับมัธยมศึกษา
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง เกี่ยวกับขอบ เขตหน้าที่และลักษณะที่พึงปรารถนาของครูในระดับมัธยมศึกษา

สมมติฐานในการวิจัย

นักเรียนมัธยมศึกษาและผู้ปกครองมีความเห็นเกี่ยวกับขอบ เขตหน้าที่และลักษณะที่พึงปรารถนาของครูในระดับมัธยมศึกษา ไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ
 - 1.1 นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 230 คน
 - 1.2 ผู้ปกครองของนักเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากรนั้น ๆ จำนวน 230 คน
2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาและผู้ปกครองเกี่ยวกับขอบ เขตหน้าที่และลักษณะที่พึงปรารถนาของครูในระดับมัธยมศึกษา โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยเรื่องต่าง ๆ ดังนี้
 - ส่วนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับนักเรียน
 - ส่วนที่ 2 รายละเอียดเกี่ยวกับความรู้หน้าที่และบุคลิกลักษณะของครูมี 4 หมวด
 - ก. ความรู้ของครู (ความรู้วิชาสามัญ, ความรู้วิชาครูและความรู้ความสามารถพิเศษ)
 - ข. ทักษะในการสอนของครู

ค. ลักษณะของครูที่พึงปรารถนา

ง. หน้าที่และงานของครู

ส่วนที่ 3 การแสดงความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง เกี่ยวกับปัญหา จากตัวครูที่นักเรียนและผู้ปกครอง ประทับ และคุณลักษณะของครูที่นักเรียนและผู้ปกครอง พึงปรารถนา

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การวิจัยครั้งนี้ ใช้ข้อมูลจากคำตอบในแบบสอบถามนักเรียนและผู้ปกครอง ผู้วิจัยถือว่าผู้ตอบแบบสอบถามทุกคนตอบตามข้อเท็จจริง ปราศจากอคติ และการมุ่งหวัง ประโยชน์ใดทั้งสิ้น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามนักเรียนและผู้ปกครองเป็นเครื่องมือที่เชื่อถือได้ เพราะผ่านการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักการศึกษา และนำมา ปรับปรุงแก้ไขแล้ว

ความจำกัดของการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งเป็นแบบสอบถามนักเรียนและผู้ปกครองที่ผู้วิจัย สร้างขึ้น อาจครอบคลุมขอบเขตหน้าที่และลักษณะที่พึงปรารถนาของครูในระดับมัธยม ไม่ครบถ้วน ทำให้ผลการวิจัยไม่สมบูรณ์

2. กลุ่มตัวอย่างประชากรอาจตอบโดยใช้ประสบการณ์ที่ตนได้รับอยู่ ทำให้ ผลการวิจัยคลาดเคลื่อนไปบ้าง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. ครูมัธยมศึกษา หมายถึง ผู้ที่สอนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาทุกสังกัดใน กระทรวงศึกษาธิการ

2. นักเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร

๒. ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ที่มีภูมิลำเนาและมีบุตรหลานหรือญาติเป็นนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ใช้เป็นตัวอย่างประชากร

๓.4. ความคิดเห็น หมายถึง ความเชื่อ ความคิด การตัดสินใจ การแสดงออก
ซึ่งไม่มีการชักนำหน้าท้าวถูกหรือผิด¹⁶ ในที่นี้หมายถึงความคิดที่แสดงออกในการตอบแบบ
สอบถาม

๔.5. ขอบเขตหน้าที่และลักษณะที่พึงปรารถนา หมายถึง หน้าที่และ-
ลักษณะที่พึงปรารถนาของครู ที่ใช้เครื่องแสดงคุณภาพของครู แบ่งออกเป็น 4 หมวด
คือ หมวด ก. ความรู้ของครู (ความรู้วิชาครู, วิชาสามัญ และความรู้ความสามารถพิเศษ
หมวด ข. ทักษะในการสอนของครู หมวด ค. ลักษณะที่พึงปรารถนาของครู หมวด ง.
หน้าที่และการงานของครู

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ช่วยให้ครู สถาบันผลิตครู และบุคคลทั่วไปได้เข้าใจขอบเขตและหน้าที่
ของครูที่ดี
2. เป็นแนวทางสำหรับสถาบันผลิตครู ได้มองเห็นลักษณะที่พึงปรารถนาของครู
มัธยมศึกษา เพื่อที่จะผลิตครูระดับมัธยมศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น
3. เป็นแนวทางในการอบรม และคัดเลือกครูเข้าทำงาน
4. เป็นแนวทางในการวิจัยเรื่องนี้ต่อไป

¹⁶ Carter V. Good, Dictionary of Education (New York :
McGraw - Hill Company, 1973), p.399.